

**Oikeusministeriön ja tasa-arvovaltuutetun välinen sopimus vuosille 2025-
2028**

Sisällys

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	4
3	Tulostavoitteet	4
4	Voimavarojen hallinta	7
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset	9

1 Strategiset linjaukset

1. Tasa-arvovaltuutetun itsenäinen asema

Tasa-arvovaltuutettu on tasa-arvovaltuutetusta annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton.

Tasa-arvovaltuutetusta annetulla lailla ja tasa-arvolaille toimeenpannaan muun muassa miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2006/54/EY, 20 artikla). Direktiivi edellyttää, että jokaisessa jäsenvaltiossa on vähintään yksi toiminnassaan riippumaton tasa-arvoelin.

Euroopan unionin direktiivissä tasa-arvoelimiä koskevista normeista (EU) 2024/1500 korostetaan tasa-arvovaltuutetun kaltaisten elinten riippumattomuutta. Direktiivin 3 artiklan riippumattomuutta koskevassa osuudessa todetaan muun muassa, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet ovat riippumattomia ja vapaita ulkoisesta vaikutuksesta, ja että ne pidäytyvät pyytämästä tai ottamasta vastaan ohjeita hallitukselta tai muulta julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä hoitaessaan tehtäviään ja käyttäessään toimivaltaansa. Tasa-arvoelinten on direktiivin mukaan voitava itse hallinnoida omia taloudellisia ja muita resurssejaan.

Tasa-arvovaltuutettu itsenäisenä ja riippumattomana viranomaisena määrittelee toimintansa tavoitteet. Tasa-arvovaltuutettu esittää vuosittain tavoitteiden saavuttamiseksi arvion tarpeellisista resursseista. Oikeusministeriö huomioi valtuutetun resurssitarpeet valmistellessaan tulo- ja menoarviota eduskunnan hyväksyttäväksi.

2. Tasa-arvovaltuutetun strategiset linjaukset

Tasa-arvovaltuutetun **missio** on edistää itsenäisenä viranomaisena sukupuolten tasa-arvoa ja toimia sukupuolisyrjinnän estämiseksi ja siihen liittyvän oikeusturvan toteutumiseksi.

Tasa-arvovaltuutetun **visio** on, että sukupuolten tasa-arvoa kunnioitetaan osana ihmisoikeuksia. Jokainen voi toteuttaa itseään sukupuolestaan, sukupuoli-identiteetistään tai sukupuolen ilmaisustaan riippumatta. Tasa-arvo toteutuu kaikilla elämänalueilla ja kaikissa elämän vaiheissa.

Strategia pohjautuu valtuutetun määrittelemiin **arvoihin**: asiantuntijuus, oikeudenmukaisuus, vaikuttavuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä luotettavuus. Näitä näiden arvojen toteutuminen varmistetaan strategiassa sekä sisäisen toiminnan että ulkoisen vaikuttavuuden näkökulmasta.

Tasa-arvovaltuutettu on määritellyt **kriittisiksi menestystekijöikseen**:

- Toimintaedellytysten turvaamisen (resurssien järkevä käyttö, toimintaympäristön luotaaminen, verkostomainen toimintatapa)
- Tehtävän kirkastamisen (tehokas ulkoinen viestintä, toiminnansuunnitteluprosessin vahvistaminen)
- Asiantuntemuksen ja osaamisen vahvistamisen (osaamisen ja sen siirron varmistaminen, vastuualueiden määrittely ja varahenkilöjärjestelyt)

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tasa-arvovaltuutetun yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ovat:

- 1. Sukupuolten tasa-arvoa kunnioitetaan osana perus- ja ihmisoikeuksia. Jokainen voi toteuttaa itseään sukupuolestaan, sukupuoli-identiteetistään tai sukupuolen ilmaisustaan riippumatta. Tasa-arvo toteutuu kaikilla elämänalueilla ja kaikissa elämän vaiheissa.**
- 2. Tasa-arvolaissa turvatut oikeudet ja oikeusturva toteutuvat käytännössä.**
- 3. Tasa-arvon tavoitteellinen edistäminen on laajasti yhteiskunnassa omaksuttu toimintatapa.**

3 Tulostavoitteet

Tasa-arvovaltuutettu edistää yhteiskunnallisen vaikuttamisen tavoitteitaan asettamalla tässä luvussa kuvatut tulostavoitteet.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite 1:

Sukupuolten tasa-arvoa kunnioitetaan osana perus- ja ihmisoikeuksia. Jokainen voi toteuttaa itseään sukupuolestaan, sukupuoli-identiteetistään tai sukupuolen ilmaisustaan riippumatta. Tasa-arvo toteutuu kaikilla elämänalueilla ja kaikissa elämän vaiheissa.

Tulostavoite: Tasa-arvo on suomalaisen yhteiskunnan laajasti hyväksymä perusarvo	
2025-2028	Tasa-arvovaltuutettu osallistuu aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja nostaa esiin tasa-arvon ongelmia ja ongelmien ratkaisuja.
2025-2028	Tasa-arvovaltuutettu viestii aktiivisesti saamistaan yhteydenotoista sekä niihin antamistaan lausunnoista sekä toimistaan sovinnon edistämiseksi. Näin yksilöiden yhteydenotoista muodostuu tärkeä osa tasa-arvon edistämistä.
Tulostavoite: Tasa-arvoa koskevaa lainsäädäntöä kehitetään niin, tasa-arvo voi toteutua paremmin	
2025-2028	Tasa-arvovaltuutettu viestii yhteiskunnallisille vaikuttajille, lainvalmistelijoille ja muille yhteiskunnallisille toimijoille lainsäädännön puutteista ja mahdollisuuksista edistää tasa-arvoa lainsäädäntötoimin.
2025	Tasa-arvovaltuutettu jakaa tietoa erityisesti raskaus- ja perhevapaisiin liittyvästä syrjinnästä, sen tulkinnasta oikeuskäytännössä sekä tarpeesta kehittää lainsäädäntöä muun muassa kuvaamalla EU-oikeuden tulkintaa raskaus syrjinnän kiellosta selvyiden vuoksi myös lainsäädäntöön.
2025	Tasa-arvovaltuutettu osallistuu aktiivisesti lainvalmisteluun samapalkkaisuutta lujittavan direktiivin sekä tasa-arvoelinten tehtäviä ja asemaa koskevan direktiivin toimeenpanoon Suomessa.
Tulostavoite: Verkostoituminen muiden toimijoiden kanssa	
2025-2028	Tasa-arvovaltuutettu tukee muiden toimijoiden työtä tasa-arvon edistämisessä ja syrjintään puuttumisessa muun muassa osallistumalla aktiivisesti muiden järjestämiin tilaisuuksiin kouluttajana ja tasa-arvonäkökulman esiin nostajana.
2025-2028	Tasa-arvovaltuutettu pitää aktiivisesti yhteyttä muihin tasa-arvotoimijoihin ja kehittää toimijoiden yhteistyötä niin, että tasa-arvoa voidaan tehokkaasti edistää.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite 2:**Tasa-arvolaissa turvatut oikeudet ja oikeusturva toteutuvat käytännössä**

Tulostavoite: Ihmiset saavat tukea oikeuksiensa toteutumiseen	
2025-2028	Tasa-arvovaltuutettu on helposti lähestyttävä tasa-arvon asiantuntija, joka tarjoaa monipuolisesti tukea oikeuksien toteutumisessa.
2025-2028	Valtuutettu viestii eri kanavissa, muun muassa internet-sivuillaan sekä sosiaalisen median kanavissa halukkuudestaan ja mahdollisuuksistaan tukea syrjinnän uhreja tai syrjintä epäileviä.
2025-2028	Valtuutettu tukee oikeuksien toteutumista mahdollisimman yksinkertaisella ja nopealla tavalla tarjoamalla aluksi neuvoja ja ohjeita asiassa. Valtuutetun kynnys ottaa asia tarkemmin arvioitavakseen selvitysmenettelyssä on kuitenkin matala.
Tulostavoite: valtuutettu käyttää kaikkia toimivaltuuksiaan syrjintään tasa-arvolaissa turvattujen oikeuksien ja oikeussuojan toteutumisen varmistamiseksi	
2025-2028	Tasa-arvovaltuutettu arvioi kaikkea asiakastyötään sen vaikuttavuuden kautta ja mukauttaa toimintaansa niin, että toimenpiteillä on vaikuttavuutta asiakkaan asiassa.
2025-2028	Tasa-arvovaltuutettu käyttää toimintaresurssejaan oikeasuhtaisesti niillä saavutettavaan vaikuttavuuteen nähden. Tässä arvioinnissa huomioidaan sekä yhteiskunnallinen vaikuttavuus että vaikuttavuus yksilön oikeuksien toteutumiseen.
2025-2028	Valtuutettu arvioi missä asiakasasioissa oikeussuojan toteutuminen edellyttää, että lausunnossa esitetään suositus hyvityksestä, edistetään sovintoa osapuolten välillä tai viedään tarvittaessa asia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan tai tuomioistuimeen.
Tulostavoite: Valtuutetun resurssit riittävät oikeussuojan tarjoamiseen	
2025-2028	Valtuutettu priorisoi toimintaresurssien suuntaamisessaan oikeussuojan tarjoamisen ja varmistaa, että syrjintään puuttumiseen ja siihen liittyvään ohjeistukseen ja neuvontaan, selvitysmenettelyyn sekä sovintomenettelyyn on riittävät resurssit eivätkä käsittelyajat resurssien puutteen takia pitkitty.
2025	Valtuutettu jatkaa toimintaprosessiensa kehittämistä niin, että toimiston esittelijöillä on käytössään ohjeistus ja tarkistuslistat eri elämänalueille tapahtuvan syrjinnän selvittämiseen selvityspyynnöissä ja asioista annettavissa lausunnoissa.
2025-2028	Valtuutettu viestii oikeusministeriön ja poliittisten päätöksentekijöiden kanssa valtuutetun resurssitilanteesta ja konkretisoi mihin tarpeisiin nykyiset resurssit riittävät ja mitä voidaan saavuttaa resursseja lisäämällä.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite 3:**Tasa-arvon tavoitteellinen edistäminen on laajasti yhteiskunnassa omaksuttu toimintatapa.**

Tulostavoite: Tasa-arvosuunnitelmat ovat itsestään selvä osa eri organisaatioiden toiminnallista ja strategista suunnittelua	
2025-2028	Valtuutettu korostaa yhteiskunnallisessa viestinnässään, että kaikkien organisaatioiden tulee arvioida ja edistää tasa-arvon toteutumista toiminnassaan osana yhteiskuntavastuutaan.
2025-2028	Valtuutettu nostaa esiin toimijoita, jotka eivät täytä lainsäädännössä niille määriteltyjä velvollisuuksia laatia tasa-arvosuunnitelma ja siihen liittyvä palkkakartoitus.

2025-2028	Valtuutettu ohjeistaa tasa-arvosuunnitelmien laatijoita siihen, että suunnitelmat laaditaan mahdollisimman konkreettisesti koskemaan kyseisen toimijan tasa-arvon ongelmia ja tasa-arvon edistämisestä. Suunnitelmien tulee sisältää toimintaa koskevat edistämistoimet sekä työyhteisöissä henkilöstöä koskeva suunnitelma.
2025-2026	Valtuutettu valmistelee eduskuntakertomuksen luovutettavaksi eduskunnalle vuonna 2026. Eduskuntakertomuksessaan tasa-arvovaltuutettu kuvaa keskeisiä ongelmia tasa-arvon toteutumisessa sekä esittää ratkaisuja ongelmiin.
Tulostavoite: Monet eri toimijat tarjoavat tukea ja kannustusta tasa-arvon tavoitteelliselle edistämiselle	
2025-2028	Valtuutettu toimii yhdessä yhdenvertaisuusvaltuutetun kanssa niin, että ministeriöt jatkossa tukevat ja seuraavat alaisensa hallinnon tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelua.
2025-2028	Tasa-arvovaltuutettu työskentelee yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa niin, että ne voivat osana tuki- ja valvontatoimintaansa tukea myös tasa-arvon tavoitteellista edistämistä työpaikoilla.
2025-2026	Tasa-arvovaltuutettu kannustaa kuntia ja hyvinvointialueita varmistamaan, että niissä on riittävä ammattitaito tasa-arvovaikutusten arvioinnille ja tasa-arvosuunnittelulle tukemaan koko organisaation kehittämistyötä.
Tulostavoite: Tasa-arvosuunnitelmia valvotaan kattavammin	
2025-2028	Tasa-arvovaltuutettu osallistuu aktiivisesti tasa-arvosuunnitelmien valvontatyökalun kehittämiseen ja käytön laajentamiseen yhdessä yhdenvertaisuusvaltuutetun kanssa. Tasa-arvosuunnitelmien laadintaa ja sisältöä voidaan yksinkertaisemmin arvioida ja valvoa kun suunnitelmien tekemiseen velvoitetut itse raportoivat sähköiselle lomakkeelle suunnitelmiensa voimassaolosta ja sisällöstä.

4 Voimavarojen hallinta

Voimavarojen hallinnan tavoitteet

Toiminnan tavoitteet ja resurssit ovat tasapainossa
Johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista ja henkilöstön hyvinvointia

Tavoite: Toiminnan tavoitteet ja resurssit ovat tasapainossa	
2025-2028	Valtuutettu tunnistaa, että tasa-arvo on pitkän aikavälin tavoite, josta on valittava osatavoitteita, jotta tasa-arvoa voidaan (sopimuskaudella) tehokkaasti edistää. Näiden osatavoitteiden valinnassa on huomioitava käytettävissä olevat resurssit. Myös päätettäessä toimenpiteistä tavoitteiden saavuttamiseksi on selvää, etteivät kaikki toimenpiteet ole taloudellisesti mahdollisia toteuttaa. Valtuutettu rakentaa toimintansa suunnittelun edellä kuvattuun tavoitteiden ja resurssien tasapainottamiseen ja valitsee vuosittaiseen toimintasuunnitelmaansa tätä vuotta koskevat tavoitteet kaikista tavoitteista.
2025-2028	Valtuutettu käyttää voimavarojaan niin, että toimenpiteiden vaikuttavuus on mahdollisimman suurta. Valtuutettu arvioi kriittisesti kaikkien toimintojensa vaikuttavuutta ja siirtää tarvittaessa resursseja toimintaan, jossa vaikuttavuus on suurempaa. Tämän mukaisesti esimerkiksi useiden tahojen yksityiskohtainen ohjaus ja neuvonta tasa-arvosuunnitelmien laatimisessa voi tulla korvatuksi toimijoille yleisemmin suunnatuilla oppailla ja esimerkiksi sähköisellä suunnitelmien laatimisesta koskevalla työkalulla.
2025-2028	Siirtyviä määrärahoja käytetään projektiluonteisiin hankkeisiin kuten eduskuntakertomuksen valmisteluun sekä tasaamaan kuormituksen vaihtelua sekä substanssiasioissa että tukitoiminnoissa. Siirtyvien määrärahojen taso pidetään n. 10 %:ssa.
Tavoite: Johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista ja henkilöstön hyvinvointia	
2025-2028	Valtuutetun toiminta perustuu koko toimiston kanssa valmisteltuun strategiaan ja niistä johdettuihin tavoitteisiin, joiden saavuttamista työntekijöiden tehtävänkuvat tukevat. Selkeät tavoitteet ja tehtävänkuvat tukevat myös työntekijöitä rajaamaan tehtäviään ja näin välttämään kuormittumista.
2025	Valtuutetun toimistossa jatketaan työskentelytapojen kehittämistä yhteistyötä korostaen. Samaa tai samantyyppistä työtä tekevien henkilöiden tehtävänkuvat sovitetaan yhteen määrittelemällä ensijaisuusvastuut ja sijaisuudet. Yhdessä työskentelyä tuetaan pari- ja tiimityöskentelyn malleja kokeilemalla ja kehittämällä.
2025-2028	Henkilöstön hyvinvointia ja toimintakykyä seurataan ja tuetaan kaksi kertaa vuodessa pidettävillä kehityskeskusteluilla sekä hyödyntämällä kyselyitä kuten uudistettu henkilöstötutkimus Tutka.
2025-2028	Toimiston arvot ohjaavat työskentelyä niin, että toimiston ilmapiiri kannustaa yhdessä tekemiseen ja tekemisen kehittämiseen sekä yhteiseen vastuunottoon toiminnan tuloksien saavuttamisesta.

TOIMINNAN RAHOITUS Viraston toimintamenomomentti xx.xx.xx (1000 euroa)	2024 Arvio	2025 TA	2026 Kehys	2027 Kehys	2028 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	211	213			
TA ja LTAt / kehys	1 120	1 120	1 120	1 120	1 120
Käytettävissä oleva rahoitus	1 331	1 333			
Menot	1 120	1 230			
Tulot	-2	0			
Nettomenot	1 116	1 230			
Siirtyy seuraavalle vuodelle	213	103			

TULOJEN JA MENOJEN ERITTELY (1000 euroa)	2024 Arvio	2025 TA
Henkilöstökulut	940	990
Toimitilavuokrakulut	90	90
Palvelujen ostokulut	90	150
Muut kulut		
Investointimenot		
Bruttomenot	1 120	1 230
Maksullisen toiminnan tuotot		
Muut tuotot	-2	
Bruttotulot		
Nettokäyttö-/käyttöarvo	1 118	1 230
Siirtynyt/siirtyy (arvio)	140	213
TP/TA/TAE	1 120	1 120
Käytettävissä yhteensä	1 260	1 333
Siirtyy seuraavalle vuodelle (arvio)	230	103

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Tässä sopimuksessa kuvataan varsinaisesti talousarviovuotta 2025 koskevia tavoitteita ja voimavaroja. Talousarviovuotta seuraavien vuosien tavoitteet ovat alustavia.

Tavoitteiden toteutumisesta ja voimavarojen käytöstä raportoidaan oikeusministeriölle vuoden 2025 puolivuotisraportissa viimeistään elokuussa 2025 erikseen annettavan ohjeistuksen mukaisesti ja vuosikertomuksessa vuodelta 2025.

Helsinki 8.10.2024

Kansliapäällikkö Antti Leinonen

Tasa-arvovaltuutettu Rainer Hiltunen

VN/31624/2024-OM-6

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Leinonen Antti 91248890K

2025-04-02